

Folk på fyret



150 ÅR

1864–2014

**TRANØY
FYR**

Tekst:
BØRGE STRANDSKOG

«Fyrvogterens var et beskedent, intetsigende par, klædt efter sin ringe råd i slitte og gammeldagse klær, med ansigter som det glædesløse liv og den fordærvelige lediggang på fyret hadde gjort fjollete før tiden. Hvor de var trøtte av hverandre og hvor det syntes dem tungt å opføre sig høflig og række hverandre noget fat.»

Juleselskap hos Mack, Hamsuns Benoni (1908)

Ja, kanskje hadde den unge krambubetjent Knut Pedersen fra Hamsund møtt fyrvokter Andreas Arntsen og hustru Karen Anna i juleselskap hos Walsøe på Tranøy i 1874? Nå har vi ingenting i ellers sparsomme kilder som antyder eller bekrefter noe som helst av Hamsuns nådelose beskrivelse av fyrvokterparet i «Benoni». Andreas Arntsen, den første fyrvokteren på «nye» Tranøy fyr var tvert imot kjent som en virksom og samfunnsengasjert kar, med fortid blant annet som lensmann ute i Lofoten. Han var trønder, men hadde bodd lenge nordpå før han kom til Tranøy i 1864, de siste årene som fyrvokter på Kjøe fyr i Svolvær.

skipstrafikken vei langs Vestfjorden – inn til det indre bassenget mot Tjeldsund, Ofoten og Tysfjord.

Fyrkommisjonen hadde foreslått et blinkfyr, slik at det skulle kunne skilles fra Skrova – Skjåholmen fyr. Men en forveksling av disse fyrene var lite sannsynlig, og et fyrapparat med fast lys ble derfor valgt. Bevilgningen til bygging av fyret ble gitt i budsjettet for perioden 1863–66, med et overslag på over 6000 Speciedaler.



Handelsmann **Walsøe** var eier av Stangholmen og var villig til å selge, men siden han ikke kunne skaffe et heftefritt skjøte, ble det bestemt at fyrvesenet skulle betale en årlig leie på 3 Speciedaler. I tillatelsen, som er datert på Tranøy 15. april '64 og bekreftet av skipperne Frits Bergfjord og Conrad Lassen, ga Walsøe også fyrvesenets folk rett til å hente vann på Tranøy. I samme dokument bruker forøvrig Walsøe betegnelsen Haugholmen, ikke Stangholmen, om holmen der fyret ble bygd.

En fyrbygning i laftverk var blitt ført opp – med tre værelser, kjøkken og vaktrom, samt uthus med fjøs, vedbod og oljebod. Et naust med båtopptrekk var anlagt, og et 4. ordens fyrapparat med fast lys satt opp, som et tilbygg på taket. Og da fyret ble tent for første gang denne september-



dagen var nok fyrvokter Arntsen og hans Karen Anna på plass på Stangholmen.

Arntsens funksjonstid på fyret falt i stor grad sammen med den første storhetstiden på Tranøy. Og i kraft av sin posisjon og offentlige stilling (og lønn) inntok Andreas Arntsen naturlig sin plass blant handelsmann Walsøe og bygdens øvrige «beste» menn og vanket i de samme kondisjonerte kretser. Skattelister fra 1870-tallet viser at fyrvokteren på Tranøy fyr hadde 330 speciedaler i årlig lønn, i tillegg noen inntekter fra jordbruk og binæring. Det fortelles at Arntsen i en periode dreiv skredderverksted med leide folk. Han hadde dessuten eiendom i Steinsosen, og på leid grunn i Fyrvika fikk han fort opp det huset som fremdeles står der. Han var også betydelig involvert da Hamner Sparebank ble etablert i 1875, bidro med 5 speciedaler i startkapital og ble valgt til medlem i bankens første fem mann store «direksjon», sammen med prest Nicolaisen, lensmann Augustinussen, handelsmann Walsøe og Mathias Lootz.

Arntsen var også den som fikk i gang arbeidet med vei utover til

fyret, et prosjekt som ikke ble fulgt opp etter hans tid – og ikke gjennomført før etter siste krig. I 1873 sørget han, ved fredlysning, for at det ble forbudt å høste tare ved fyret. Under en storm vinteren 1867, ble for øvrig en beskyttelsesmur ved fyret delvis revet bort av kraftig sjøgang.

Arntsen og kona var barnløse, men hadde flere barn til oppfostring, alle tantebarn av Karen Anna.

Folketellinga 1865 viser at det i tillegg var flere losjerende og tjenestefolk på fyret.

Fyrvokter Andreas Arntsen døde 6. juni 1876, 61 år gammel. Dødsfallet kom trolig brått, men ingen dødsårsak er notert i kirkeboka.

Da Arntsen døde, ble det straks annonsert etter ny fyrvokter. I annonsen understrekes det at departementet i regelen ikke ansetter fyrvoktere over 50 år, og den nye fyrvokteren, Knut Fredrik Olsen, var 49 da han kom til Tranøy, så det holdt akkurat! Denne regelen må senere ha blitt fjernet, for de to fyrvokterne på Tranøy som etterfulgte Olsen var

Ledig Post ved Fyrvesenet.

Fyrvogterposten paa Trans (Hamnerø Præstegjeld, Nordland) med en årlig Afloønning af 370 Spd. og fri Bolig, med Forpligtelse til:

- 1) paa egen Bekostning at holde en Karl til Hjælp ved Fyrets Røgt,
- 2) at bestride Udgifterne ved den fornødne Opildning af Fyrværelset, ligesaavel som ved Medtagelse og Transport af Olie og andre Fyret vedkommende Rekvisiter fra Landingsstedet til Fyret,
- 3) at indrede Skatter og øvrige Byrder af det til Fyret behørende Grundstykke, og
- 4) at vedligeholde Veien fra Landingsstedet til Fyret.

Ansøgninger, egenhændig skrevne og stilled til Marine- og Post-Departementet, indsendes til Fyrdirektionen inden 6 Uger fra Dato. Efter Departementets Bestemmelse vil i Regelen ikke Nogen over 50 Aar blive ansat som Fyrbejnt.

Christiania den 21de Juni 1870.



legg lå det utsatt til for sjøgang fra sørvest. Han mente derfor at Stangholmen var et mye mer hensiktsmessig sted å plassere et fyr. Og slik ble det. Fyret skulle vise

begge i 60-årsalderen da de ble ansatt. Knut Fredrik Olsen, kona Nikoline og de to nesten voksne barna Nils Fredrik og Olive kom til Tranøy høsten 1876. De hadde bodd i Horten på 50-tallet, senere på Lista fyr på Sørlandet, der Knut Olsen hadde vært fyrassistent. Året etter at de kom til Tranøy, i 1877, opplevde de et voldsomt uvær på fyret, da sjøen gikk over hele Stangholmen og gjorde store skader både på beskyttelsesmur og hus, og sisternen samtidig ble fylt med sjøvann.

Fyrvokter Olsens tid på fyret vet man ellers ikke så mye om, men det er kjent at han engasjerte seg meget i egg- og dum-



Gamle fyrstasjonen på Tranøy. Arstall og fotograf ukjent (Fra Tor Waagos samlinger)

været på fyret. Det skal ha vært år da 300 ærfugl hekka der i hans tid. Etter Knut Olsens tid forfalt været svært mye.

Fyrvokterkona Nikoline døde i 1880, bare 50 år gammel. Sønnen Knut Fredrik var i flere år lærer på Helland skole, men flytta først sørover, senere nord til Dyroy i Troms. På sine eldre år kom han tilbake til Hamarøy og bodde på gården Heimdal på Uteid. Dattera Olive ble gift med en tranøyværing, men ble tidlig enke og flytta sørover. Hun endte sine dager i Amerika.

Knud Fredrik Olsen forlot fyrvokterstillinga på Tranøy i 1889 og flytta da til Slätterøy fyr på Sør-Vestlandet. Som pensjonist bodde han i Eigersund, der han døde i 1902.

Da var det nye fyrvokterparet på plass. Jakob Andreas Larsen (f.1836) var den første hamarøyværing som ble fyrvokter på Tranøy fyr – fra innlandsgården Skillvassbakk, men med en lang karriere som sjomann og skipper bak seg, både innenriks og utenriks, og hadde bodd i Bergen i mange år. Kona Anna Marie Jakobsen var av en kjent sjofarts- og fangstfamilie i Tromsø og søster til en av den tids aller «hotteste» kjendiser, Theodor Claudius Jakobsen, som var styrmann på Fritjof Nansens Nordpol-ekspedisjon med «Fram» 1893-1896.

Like etter århundreskiftet ble det bestemt å gjennomføre de gamle planer om et fyr på Barøy. Det medførte at det kom henstilling fra skipper- og losforeningen om å «flytte» Tranøy fyr til Bjørvågodden, fordi det nye fyret kunne komme til å bli forvekslet med fyret på Tranøy. Slik gikk det ikke. I 1903-04 ble det heller foreslått å utstyre Tranøy fyr med blinkapparat, og i 1910 ble det så montert en ny lykt og et fyrapparat som gav 2 lynblink hvert sjette sekund. I 1906 hadde fyret



Ar er gått. Tranøy fyr tidlig trettital?

fått vannbeholder i kjelleren, og et landingskar med kran i 1908.

Anna Maria Jakobsen døde på fyret 7. mars 1912. Hun fikk slag og falt om mens hun sto og heiste flagget for fyrinspektoren som skulle komme denne dagen. Flaggstanga stod den gang akkurat der fyrtårnet står i dag. Da flagget var kommet halveis opp, falt fru Larsen om, og flagget ble hengende på halv stang. Doktor Hansen ble tilkalt, men kunne bare konstatere at livet ikke sto til å redde.

(I ettertid er denne triste hendelsen knyttet til historier om en kvinne som «går igjen» ute på fyret. De som mener å ha sett kvinnen forteller at hun alltid har vist seg sortkledd, og det heter seg at hun «varsler» storm og uvær).

Lølig Post
ved
Fyrvæsenet.

Fyrvokterparet ved Tranøy Fyr (Havn Tranøy) – Sølva med sønn Lars nr. 1200, og sin søster, med Fyrvæsenet til: a) at holde Sølvas Havn til Fyrstasjon, b) at vedlikeholde Været fra Landingsstasjonen til Fyret, c) at besørge den for Fyrets Havn nødvendige Transport af Post og Eksterior – Ole smørgaas – ved den Stationen og nærmeste Station og Dampskibsskibe, d) at vedlikeholde og stryke Bræder af det til Fyret nødvendige Grøntvædder, e) at lønnes at vedlikeholde post Båttene – Indvænder til Fyrstasjonens Indre i Uper fra Data.

Kristians, 4de April 1889. (H. O.)

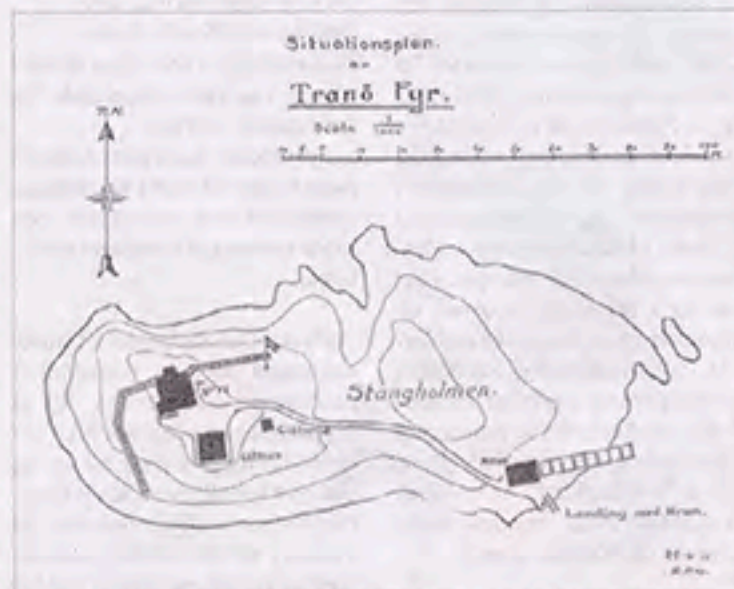
De to neste fyrvokterne på Tranøy fyr var begge gamle sjøfolk. Bergenseran Ananias Severin Jenssen (brakte helst bare Severin som fornavn) kom sammen med familien til fyret sommeren 1889. Han hadde da mange, mange år bak seg som styrmann – med base i heimbyen Bergen, der også kona Pernille kom fra. Fyrvokterens lønn var 1300 kr i 1890, og da var den faktisk blitt redusert fra 1480 kr som fyrvokter Olsen hadde hatt.

Den gamle ordningen om spritleveranser til fyret ble nok videreført som før. Ja, det heter seg at fyrvokterne i gammel tid fikk jevnlige forsyninger av brennevinn, noen mener som en del av lønna fra fyrvesenet? Antagelig for å holde varmen i kalde vinteretter? Dette går frem av gamle, bevarte journaler fra Tranøy fyr.

Om Severin Jenssens 7 år lange virke på fyret vites forøvrig lite. Han døde på fyret 14. november 1896, 67 år gammel. Lege hadde da vært tilkalt. Familien styrte fyret over vinteren og reiste til heimbyen Bergen i juni året etter.



Fyrvokter Jakob A. Larsen og hans kone Anna Marie



Situasjonsplan Tranøy fyr 1911 - da Jakob Larsen var fyrmester og bygningene langt førre enn i senere tider. Kystverket.

Jakob Larsen var nå en gammel mann og måtte ha hjelp etter at kona døde. Tranøy-jenta Oline Akselsen fra Sommersel, eller Aksel-Lina som hun ble kalt, kom da til fyret som husholderske og vaktavløser. Lina hadde tenkt at det skulle bare bli for ei kort stund, men det skulle bli mange og lange år med sure kalde nattevakter for den unge jenta der ute på Tranøy fyr. Når det ble sterk frost med treghet og riming i urverket, måtte den som hadde vakt sitte med lykta i hånden å hjelpe linseverket å gå rundt, time etter time. Satte det så inn med snøkov, var det stadig å springe ut på galleriet for å koste snøen av lykterutene. I den mørke og kalde årstiden ble det lange og tunge vakter.

Aksel-Lina, som senere skulle bli fyrvokterkona på Fruholmen fyr i Finnmark, fortalte senere at den gamle seilskuteskipperen Jakob Larsen var en hyggelig kar med lyst og godt humør. Han hadde seilt på mange hav og havner og var en god forteller, og Lina ble kjent med mangt og meget gjennom hans fortellinger. Men i 1917 var Jakob Larsen blitt over 80 år og så skropelig at han måtte gi seg som fyrvokter. Da var det heller ikke bruk for Lina mer. Hun gifta seg med Halfdan Ingemann Paulsen, og i 1919 kom de til Fruholmen. Jakob Larsen døde samme året, i 1919.

Hans Gjertsen (f.1882), opprinnelig fra Larvik, ble fyrvokter et-

ter Jakob Larsen. Han hadde erfaring og flere års tjeneste på Presteskjær fyr i Rogaland og Hornøy fyr i Finnmark før han kom til Tranøy – og var landets yngste fyrmester. Familien, kona Thormona og 5 barn kom til Tranøy midtsommers 1918, og skulle komme til å være her i mange år, helt til 1936 – det året de virkelig store forandringene skulle komme til å skje på fyret. Ett av barna som vokste opp her, Mona Gjertsen, gift Schistad, gjorde senere «ordentlig» hamarøyværing av seg, bodde i Ulvsvåg og fortalte om sin oppvekst på fyret i Årbok for Hamarøy 1999; - Det var fint å være på fyret når det var vår og sommer, men når høsten og vinteren kom, kunne det være hårdt, heter det i artikkelen – der Mona skriver om storm og uvær og om forlis, om den strabasiøse og lange skoleveien til Helland skole og om de årlige besøkene av fyrdirektøren på inspeksjon. I det vesle fjøset hadde familien tre sauer, gris og noen høner. Hver vår ble sauer og lam rodd over til fastlandet og sluppet på beite der.

Thormona Gjertsen døde på Tranøy fyr da minstebarnet Sigurd bare var 5 år gammel, i 1929. Det var nyresten som førte til hennes tidlige død. Etter morens død var det dotrene Gudveig og senere Mona som måtte ta seg av hus og heim og lillebror.

I Gjertsens tid ble det stelt



Familien Gjertsen fotografert i Vardo før de kom til Tranøy fyr i 1918. Hans og Thormona Gjertsen sammen med barna bak f.v. Erling og Trygve og foran f.v. Mona, Gudveig og Haakon. Bildets eier: Helge Strand



Familien Gjertsen hadde 3-4 vinterfora sauer, noen høner og oftest 2 griser hvert år. Mona Gjertsen (Schistad) t.h. Bildets eier: Helge Strand

svært pent med ærfuglene på fyret. – Først i mai laget vi reder til ærfuglene. Vi laget ca. 200 reder, noen ganger ble det for lite, fortalte Mona Schistad i nevnte årbokartikkel. Men da de svære anleggsarbeidene ble gjennomført i 1935-36, så forsvant

nedmontert, og flyttet til Tranøy der det ble reist opp (høyde 28 m). Fyrapparatet fra 1910 ble beholdt. Nederst – i første etasje ble det innredet maskinrom, i andre og tredje etasje ble 3 trykkluftstanker montert, mens i fjerde etasje ble diafonen mon-



Tranøy fyr 1936. Folk på fyret, sannsynligvis en kombinasjon av ansatte, arbeidsfolk og besøkende. Noen som kjenner noen? Bildets eier: Unn Stokland.



Gammelfyret. Bildets eier: Helge Strand

ærfluglen mer eller mindre fra fyret. I årene etter, og det begynner jo å bli mange, så har ærfuglbestanden her ute vært varierende, men mer beskjeden enn i årene før 1936. Mange av de ansatte og familiene deres har likevel vært svært opptatt av ærfuglen også i årene etterpå.

I 1933 var det i samråd med de seilendes organisasjoner, blitt satt opp en liste med fyr hvor det skulle etableres tåkesignal. Tranøy var blant disse fyrene, og det ble bevilget 120.000 kroner til å skaffe en diafon. Det 20 meter høye jerntårnet på Moholmen utenfor Kabelvåg ble

tert. Beskyttelsesmuren ble forlenget og ombygget, og det kom flere bygninger til. Det hele var et omfattende prosjekt, og 40 mann skal ha vært i arbeid før det hele var på plass. Kokke for arbeidslaget var forøvrig fyrvokterdattera Gudveig Gjertsen. Et stort arbeid var gjennomført og Tranøy fyr på Stangholmen ble slik vi ser det i dag. Det nye fyret ble satt i drift 1. november 1936.

Den store fyrstasjonen medførte at det måtte større bemanning til, den ble nå på fire mann mot tidligere en. På grunn av dette var det blitt bygd tre nye bygninger i tillegg til tårnet. En tomannsbolig, et uthus og nytt



Tranøy fyr 1936. Tårnet er ferdig bygd og utstyr heises på plass. Foto: Ola Stokland.

naust og slip. Arbeidet ble avsluttet med at kaia ble laget. Bemanningen ble nå fyrmester, førstebetjent, andrebetjent og fra 1940 også avløser som bare hadde jobb når lyset var tent i perioden 7. august til 30. april. Under tåkekjøring måtte det være to manns vakt, en ved fyret og en ved motorene.

Hans Gjertsen sa opp fyrmesterjobben på Tranøy i 1936, og flyttet sørover for å overta ny fyrvokterstilling på Homlungen fyr ved Hvaler. Og sørlendingen Håkon Noer overtok nå som fyrmester på Tranøy. Han og kona Alma kom fra Torungen fyr. De to var barnløse, men begge de to som samtidig ble ansatt som fyrassistenter, Erling Andreassen fra Harstad (gift med Magnhild) og Kristoffer Andersen (gift med Grete), hadde barn med seg til fyret. Og det ble dermed riktig så folksomt i forhold til hva det hadde vært tidligere. Denne første høsten og vinteren ble det svært variabelt vær med mye kuling og storm. Det kunne være mange dager i trekk med uvær, og da kom fyrfolket seg ikke til Tranøy for å handle eller hente melk. Mørkt og svart var det også vinterstid, og det



Mange var involvert da Tranøy fyr ble nytt i 1935-36. Her noen av dem sammen med besøkende. Bildets eier: Helge Strand

var ikke alle som fant seg til rette. – Selv om sommertiden hadde vært avvekslende og opplevelsesrik, var det ikke å nekte for at høsten og vinteren hadde vært en trist tid mange ganger og at jeg hadde vantrivdes ... Det samme gjaldt min mor som hadde vantrivdes alle dager på fyret, skriver Håkon Andreassen i en lang artikkel i Årbok for Hamarøy 2000. Han var sønn av fyrassistent Erling Andreassen. Om fyrmester Noer og frue skriver han videre at de heller ikke hadde mye til overs for nordlandssommeren;

– De hadde mørke rullegardiner som ble trukket ned for vinduene ved sengetid, gjerne ved elleve-tiden. Det å være sent oppe og nyte fine sommerkvelder, lå ikke for dem, heter det i artikkelen. Andreassen-familien forlot fyret etter 4 år og flyttet tilbake til Harstad, mens Haakon Noer og kona forlot fyret i 1943.

Da var krigen også kommet til Tranøy fyr. Samme Noer hadde i april-dagene 1940 sørget for å heise splittflagget på fyret da den engelske flåten passerte forbi etter vellykket aksjon inne i Ofotfjorden og på Narvik havn. Og fra krysseren «Warspite» ble det hilst tilbake!

Men okkupantene hadde satt seg fast, også på Tranøy fyr. En liten styrke tyske soldater på 5-6 mann holdt til på fyret hele krigen, for å følge med båttrafikken

og se til at alt fungerte som det skulle. – De kunne ikke noe med dette med fiske, men det hendte de skjøt torsk med pistol, minnes en tranøyværing som bare var guttunge på denne tida.

Herman J. Jensen ble ny fyrmester da Noer flytta sørover i 1943. Han kom fra Sletnes fyr i Finnmark. Jensen ble kjent som en original, en stor, svært omfangsrik mann som kjørte motorsykkel med sidevogn. Men samtidig en familiekjær, aktiv og dyktig kar – som ikke minst kunne handtere sentrale myndigheter. Det var Herman Jensen som skaffet midler og sørget for at fyreveien ble ferdig bygd, 80-90 år etter at den første fyrvokteren, Andreas Arntsen, hadde startet opp veiprojektet. Mens Herman Jensen ennå var fyrmester på Sletnes, ble både han og kona intervjuet på NRK i programmet «Julehelg i Hålogaland». Dette programmet, som ble sendt 2. juledag 1939, ligger på nasjonalbibliotekets nettsider og kan lyttes på der. Herman Jensen var fyrvokter på Tranøy i 10 år, til 1953, da han (visstnok) flytta nordover til Finnmark med familien.

Det var Kristoffer S. Andersen som avløste Jensen som fyrmester i '53. Andersen og kona Grete hadde kommet til fyret allerede i 1936. Da Andersen avsluttet sin tjeneste i 1967, etter 14 år som



Kart over Tranøy fyrstasjon. Tegning etter oppmåling 1936. Men det skulle ennå gå mange år før brua til fastlandet kom på plass. Kilde: Norges fyr, bd. 2 (Grøndahl & Son Forlag).

fyrmaster, hadde han vært ansatt på Tranøy fyr i over 30 år. Ingen andre kan vise til så lang sammenhengende tjeneste på fyret som ham. Andersen var kjent som en rolig, arbeidsom kar, og både han og kona Grete deltok aktivt i foreningslivet på Tranøy. Men det var mye å gjøre på fyret. I ledige stunder ble det utført vedlikehold på maskiner og utstyr, og i sommerhalvåret ble fyrstasjonen vedlikeholdt fra «topp til tå».

I Andersens tid som fyrmaster fikk fyret elektrisk strøm. Det skjedde etter at Stortinget i 1958 hadde bevilget midler til formålet. Nord-Salten Kraftlag AL førte frem kraftlinjene og det ble installert strøm ikke bare i selve fyret, men også i boligene. Prosjektet inkludert reserveaggregat kom på 195.000 kroner.

Etter Andersen ble Julius Øksengaard fyrmaster på Tranøy fyr. Øksengaard var fra Saltal og kona Ingrid fra Lurøy. De hadde vært den siste familien på Flatøy fyr ute i Steigen inntil det ble nedlagt i 1966. Etter å ha vikariert på forskjellige fyr en periode, kom så Øksengaard til Tranøy i 1967, der han ble i 2 år inntil han gikk av med pensjon i 1969.

Helt fra 50-tallet hadde Hans Mydske og Asbjørn Pedersen vært ansatt som fyrbetjener på Tranøy. Både Mydske (gift med



Fyrmester Julius Øksengaard og kona Ingrid.

Berit) og Pedersen (gift med Terese) hadde flere barn, og det ble mange som vokste opp på fyret i disse årene. En av dem var Steinar Pedersen, nå bosatt i Bodø.

-Familien flyttet fra Landegode utenfor Bodø til Tranøy fyr i oktober 1957. Familien bestod da av Asbjørn og Terese Pedersen og barna Knut, Terje og Steinar. Etter hvert kom Arnfinn, Geir og Marianne til verden. Av barna ble Geir født på fyret 06.06.66, forteller Steinar Pedersen. Om livet på fyret i disse årene skriver han videre: -Matforsyninger kunne være strev-

og båttransporten som kunne ha endt tragisk. Det hendte at noen falt i sjøen fra kaia, eller fra glatte berg. Da holdt de seg fast i tallet eller dragtauet til de ble reddet. Om vinteren måtte ski tas i bruk, da veien ikke ble brøytet. Ofte måtte fyrungene stå opp veldig tidlig fordi skoleveien tok sin tid. I 1960 begynte de på den nye skolen på Helland, og da ble skoleveien redusert fra 3 til 1,7 km og videre fram til skolen med buss. Etter hvert ordnet kommunen med brøyting, og flere ansatte på fyret anskaffet seg da biler og bygget garasjer.



Også på 60- og 70-tallet ble ærfuglen tatt godt vare på. -Ærfugl var en stor lidenskap. Fyrstasjonen er fuglefredet ved lov. På fyret ble det bygget «ehus» og på det meste lå det ca. 80/90 ærfugl på reiret - kanskje mer. Reirene ble forsvarlig rekket, og man brukte eggene i kostholdet, forteller Steinar Pedersen, som også er eier av bildet som viser en av ungene på fyret som besøker ea på reiret.

somt å få ut til fyret. Spesielt tunge sekker med potet og grønnsaker, kjøttkrotter, mel osv. Men familiene hadde god tilgang på fisk. Det var til tider opp til 3-4 sjarker som hørte de ansatte til, og mye av fritiden ble brukt til fiske. Barna lekte. Spesielt var det populært å seile små lekebåter i ei lita «tjonn» på fyret. Alternativt var å dra på land og sparke fotball, drive med annen idrett eller leke med kamerater. Noen var med i idrettslaget. Ellers gjorde ofte barna mindre ærender. Hentet post på Tranøy og handlet småting på butikken. Med sykkel gikk det rimelig kjøpt.

Det var en strevsom skolevei for ungene og de ble ofte sliten. Først var det med robåt over «sundet» i all slags vær (uten redningsvester!), så var det å gå eller sykle 3 km til skolen. Det var episoder i tilknytning til sjøen

er det ofte besøk av turister i sommertiden etter at det kom vei ut til fyret. Betjeningen har da mye besvær med å frakte turistene over sundet med båtene sine. Det foreslås bevilgning til en bru over sundet, og det føres opp kr. 130.000 hertil.» (Stortingsforhandlingene 1967).

I løpet av 1969 ble den 250 meter lange gangbrua som vi kjenner i dag satt opp. Den er for øvrig flere ganger siden blitt delvis ødelagt av storm og uvær, sist i 2007, med påfølgende reparasjoner og utbedringer.

Fyrmester Hans Mydske døde på fyret allerede i 1970. Familien flytta da fra fyrholmen, først til Tranøy, senere til Oppeid. Ny fyrmaster ble trønderen Rolf G. Kristensen, som kom til Tranøy



Fyrmester Rolf Kristensen og ea. Tranøy fyr 1976. Foto: Tromsø Museum/Håvard Dahl Bratrein - tatt i forbindelse med et pågående «sjøfuglprosjekt».

fra Ryvarden fyr sammen med kona Bjørg og yngstedattera Vigdis. -Vi vantrivdes ikke en eneste dag på fyret, noen av oss. Mamma og pappa var begge trøndere, men ble utrolig glad i Nordland og livet på fyret, forteller Vigdis Kristensen, som nå bor på Oppeid. Hun var 13 år da hun kom til fyret i 1970 og bodde der til hun var 22. Fyrmester Kristensen var en av de mange som var svært opptatt av ærfuglens ve og vel i sine år på fyret. -Ja, der kunne han være streng, ingen måtte forstyrre ea unodig, minnes Vigdis Kristensen.

Rolf Kristensen sa opp jobben på Tranøy og flytta sørover til Obrestad fyr på Jæren i 1979.

-Han nærmet seg pensjonsalderen og ønsket seg et «lettere» fyr på sine gamle dager. På Obrestad var det ikke nattevakt slik det var på Tranøy, sier Vigdis Kristensen.



Før brua kom. Bildets eier: Steinar Pedersen

Noen år senere ble Tranøy Fyrstasjon gjort om til tømstasjon. Tåkesignalet ble lagt ned i 1983. Fartøyene hadde fått bedre navigasjonsutstyr, og navigasjonsinfrastrukturen langs leia ble forbedret. Bemanningen på fyret gikk da ned fra fire til to personer. Fyrvokter var Harald L. Wågø som var kommet til fyret i 1979, etter lang tjeneste på Skomvær fyr som var lagt ned året før. I 1986 ble fyret automatisert, helgelendingen Atle L. Lund var da fyrmaster, og fem år senere, den 5. juni 1991 gikk den aller siste fyrvokteren på Tranøy, lofotværingen Jarle Nesje, av vakt. Han hadde kommet til fyret som betjent allerede i 1970 og arbeidet altså der i over 20 år. Familien bodde imidlertid aldri på fyret, men hadde hus på Oppeid,

der kona hadde jobb i kommunen.

Nå 73 år gamle Nesje, som bor på Leknes, skal være med på markeringen av 150-årsjubileet i neste uke, der han skal fortelle om sin tid på fyret.

KILDER:

Takk til Helge Strand og Steinar Pedersen for utlånte bilder og opplysninger. Unn Stokland for bilder og Vigdis Kristensen og Olav Elsbak for opplysninger. Som kilder ellers er bl.a. brukt flere artikler i Årbok for Hamarøy og div. nettartikler med fyrhistorie.



1. juli i 1993 startet «eventyret» med Tranøy fyr som turistanlegg med de første driverne som var Stig Lexberg med familie. Noen år seinere ble Tranøy Fyr fredet. Fra 2009 er det ekteparet Villy og Inger Sund som har vært «fyrvoktere» og vertskap for et stadig økende antall besøkende. Se neste side.



Vedlikehold. I sommerhalvåret ble fyrstasjonen gjort vedlikeholdt fra «stopp til tå». Her betjentene Asbjørn Pedersen og Hans Mydske i malerkorga på fyrtårnet. Bildets eier: Steinar Pedersen



Fyrbetjent Asbjørn Pedersen. Bildets eier: Steinar Pedersen